

บทที่ 2

ความเกี่ยวพันระหว่างองค์กรอาชญากรรม อาชญากรรมข้ามชาติ และการฟอกเงิน

ความเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อรูปแบบ ขอบเขต และความร้ายแรงของอาชญากรรม ซึ่งเคยจำกัดขอบเขตอยู่ภายในประเทศเปลี่ยนเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศหรืออาชญากรรมข้ามชาติ เช่น ขบวนการ ค้าโสเภณีข้ามชาติ การค้าอาวุธสงคราม อาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติ เป็นต้น อันก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลและกว้างขวาง การหลอกลวงก็กระทำกันอย่างลึกลับ ซึ่งบางครั้งมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องช่วยเหลือการกระทำความผิด ทำให้ยากแก่การสืบสวนจับกุม

ข้อเท็จจริงประการหนึ่งที่ไม่อาจปฏิเสธได้ คืออาชญากรรมที่ทำเป็นขบวนการและเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ เช่น อาชญากรรมยาเสพติด จำต้องใช้เงินทุนจำนวนมากในการดำเนินงาน และผลตอบแทนก็จะได้รับมากขึ้นเป็นทวีคูณ และเงินได้เหล่านี้ส่วนใหญ่ก็จะย้อนกลับเข้าไปสู่ขบวนการค้ายาเสพติดอีก และสร้างผลประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ กลายเป็นวัฏจักรของการกระทำความผิด นอกจากนี้เงินจำนวนมหาศาลดังกล่าว ก็มักจะนำไปใช้ในการสร้างอิทธิพลให้แก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง ธุรกิจ หรือสร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่องค์กรอาชญากรรม สถานการณ์ดังกล่าวนี้ สร้างความเสียหายแก่ประเทศต่างๆ มาแล้วอย่างมากมาย จึงเกิดแนวความคิดในการกำจัดเงินทุนในการประกอบอาชญากรรมขึ้นจนไม่สามารถกลายเป็นวัฏจักรของการกระทำความผิดได้อีก ความจำเป็นที่จะสร้างมาตรการดังกล่าวผลักดันให้นานาชาติออกกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งการสกัดกั้นการฟอกเงินจะบรรลุผลสำเร็จได้ จะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่เฉพาะแต่การมีมาตรการ กฎหมายภายในประเทศเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือในระดับระหว่างประเทศอีกด้วย

2.1 ลักษณะและปัญหาของอาชญากรรมยาเสพติด อาชญากรรมข้ามชาติและ การฟอกเงิน

อาชญากรรมยาเสพติดเป็นปัญหาที่คุกคามต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ความมั่นคงและภาพพจน์ของชาติ ซึ่งเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) และเป็นองค์กรอาชญากรรมที่ร้ายแรงอย่างหนึ่งในปัจจุบัน ทั้งนี้มีการแบ่งความรับผิดชอบและขั้นตอนการทำงานโดยมีฝ่ายนายทุน ฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด และพ่อค้ารายย่อย โดยแต่ละฝ่ายจะไม่รู้จักกัน แต่จะมีคนคอยวางแผนและประสานงานให้สัมพันธ์กัน เมื่อจับกุมส่วนหนึ่งส่วนใดก็จะไม่กระทบกระเทือนถึงส่วนอื่น ๆ ยิ่งกว่านั้นบุคคลซึ่งเป็นระดับหัวหน้าองค์กร มักมีอาชีพที่ถูกกฎหมายบังหน้า และจะไม่หลงเหลือร่องรอยหลักฐานซึ่งแสดงว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การจับกุมบุคคลระดับหัวหน้าซึ่งเป็นตัวการสำคัญหรือผู้บงการอยู่เบื้องหลัง จึงกระทำได้อย่างเพราะขาดพยานหลักฐาน

จึงเป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า การค้ายาเสพติดเป็นอาชญากรรมที่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรงแก่ประชาชน สังคม ประเทศ รวมทั้งประชาคมโลก ในด้านสุขภาพ ความมั่นคงปลอดภัย เศรษฐกิจ และการเมือง เพราะเป็นอาชญากรรมที่ทำประโยชน์ได้สูงสุดแก่อาชญากร สหประชาชาติประเมินว่า ผลกำไรจากการค้ายาเสพติดทั้งหมดประมาณปีละ 300,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ¹ ลักษณะการประกอบอาชญากรรมประเภทนี้มีโครงข่ายซับซ้อน เป็นองค์กรอาชญากรรมที่เชื่อมโยงกันหลายประเทศ ยากยิ่งแก่การป้องกันและปราบปราม ถึงขนาดเป็นไปได้เลยที่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะดำเนินการสำเร็จเพียงลำพังประชาคมโลกโดยสหประชาชาติยกปัญหานี้ขึ้นพิจารณาอย่างจริงจัง จนเป็นที่เข้าใจร่วมกันว่า ทุกประเทศจะต้องมีบทบาทช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการป้องกันปราบปรามอย่างมีระบบระเบียบ เป็นโครงข่ายเชื่อมโยงกันทั่วโลก และได้กำหนดมาตรการต่างๆ ขึ้นเพื่อต่อต้านการค้ายาเสพติด มาตรการเหล่านี้ มุ่งเป้าหมายไปที่การทำลายโครงข่ายขององค์กรอาชญากรรมประการหนึ่งและการทำลายอิทธิพลทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมอีกประการหนึ่ง

มาตรการการป้องกันการฟอกเงิน เป็นมาตรการที่ประชาคมโลกกำหนดขึ้นเพื่อทำลายเครือข่ายองค์กรทางเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมายขององค์กรอาชญากรรม เป็นเหตุหรือหลักเกณฑ์ และผลของการติดตามเส้นทางการโอนย้ายเงิน และยังช่วยให้สามารถพิสูจน์ทราบโครงข่ายขององค์กรอาชญากรรมได้ด้วย มาตรการนี้ถูกกำหนดขึ้นจากทฤษฎีพื้นฐานที่

¹ United Nations International Drug Control Programme, “Model Law on Money Laundering and Confiscation in Relation to Drugs” May 1995, P2.

ว่า เงินจำนวนมหาศาลจะไม่มีประโยชน์ใด ๆ แก่ผู้เป็นเจ้าของเลย ถ้าไม่ได้นำมาจับจ่ายใช้สอย อาชญากรจะต้องนำเงินรายได้จากการค้ายาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นเงินสกปรกใช้จ่ายในตลาดการเงินต่างๆ และลงทุนในกิจการอื่นต่อไป จากความคิดพื้นฐานดังกล่าวได้นำมาพัฒนา มาสู่เทคนิคของการปราบปราม คือ จับจุดการโอนเงินสกปรกมาเป็นจุดเริ่มต้นสืบสวนค้นหาเส้นทางการโอนย้ายเงินเรื่อยไปจนถึงต้นตอของเงินเหล่านั้น ทำให้อาชญากรไม่สามารถใช้เงินสกปรกได้ และค้นพบส่วนประกอบต่างๆ ของโครงข่ายอาชญากรรม

ในโลกปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้นเท่าใด จำนวนอาชญากรรมก็เพิ่มทวีมากขึ้น และพัฒนารูปแบบไปตามความเจริญทางด้านธุรกิจ และเทคโนโลยี มีการร่วมกันกระทำความผิดเป็นกลุ่ม มีการก่อตั้งเป็นองค์กร มีการจัดองค์กรที่สลับซับซ้อน มีการตัดตอนแบ่งแยกหน้าที่กันทำ มีเครือข่ายการทำงาน มีหัวหน้าและบริวาร และนอกจากนี้ยังมีองค์กรอาชญากรรมหลายองค์กรที่ได้ขยายขอบข่ายการขยายขององค์กรเข้าไปประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศ และติดต่อกับองค์กรอาชญากรรมอื่นๆ โดยมีผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติด ผลตอบแทนของอาชญากรรมประเภทนี้มีมากมายมหาศาล ผู้ค้ายาเสพติดจึงจำเป็นต้องหาวิธีเปลี่ยนเงินสดจำนวนมากที่ได้จากการค้ายาเสพติดให้กลายเป็นรูปแบบของเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมายก่อนที่จะนำไปใช้ต่อไป ทั้งนี้ก็เพื่อมิให้สืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ ด้วยเหตุนี้ขบวนการฟอกเงินจึงเกิดขึ้นและมีวิธีการที่สลับซับซ้อนกว่าแต่ก่อน เช่น เอาเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายไปเล่นแชร์เล่นหุ้น โอนเงินออกนอกประเทศ เปิดบัญชีโดยใช้ชื่อปลอมทำธุรกิจ แล้วนำเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายไปเข้าไปในธุรกิจ เป็นต้น การฟอกเงินจึงมีบทบาทอย่างมากต่ออาชญากรรมยาเสพติด เพราะทำให้องค์การอาชญากรรมสามารถหมุนเวียนเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดไปสู่ธุรกิจการลงทุนที่ชอบด้วยกฎหมาย และนำผลกำไรที่ได้จากการลงทุนนั้นไปใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และนำไปประกอบอาชญากรรมอื่นๆ ได้ต่อไปอีก เป็นวัฏจักรแห่งความชั่วร้ายเช่นนี้ไปอย่างไม่สิ้นสุด ซึ่งเป็นการทำลายเศรษฐกิจ สังคมและความมั่นคงของประเทศอย่างยิ่ง ดังนั้น การออกกฎหมายป้องกันการฟอกเงินมาตัดวัฏจักรแห่งความชั่วร้ายดังกล่าว โดยสกัดกั้นมิให้มีการนำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดไปฟอกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากเราสามารถป้องกันการฟอกเงินได้ เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายก็จะไม่มีความสำคัญต่ออาชญากรรม ทั้งยังเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยลดอาชญากรรมยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นที่อาศัยการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดได้อีกด้วย

เสพติดไปฟอกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากเราสามารถป้องกันการฟอกเงินได้ เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายก็จะไม่มีความสำคัญต่ออาชญากรรม ทั้งยังเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะช่วยลดอาชญากรรมยาเสพติดและอาชญากรรมอื่นที่อาศัยการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดได้อีกด้วย

2.2 ความจำเป็นของความร่วมมือระหว่างประเทศในการสกัดกั้นการฟอกเงิน

ปัจจุบันนี้ การลักลอบการค้ายาเสพติดถูกพิจารณาว่าเป็นแหล่งสำคัญที่ ทำรายได้อย่างมากมายมหาศาล และเป็นแหล่งที่สำคัญของเงินทุนที่ถูกฟอกแล้ว และปัญหาที่สำคัญที่สุดเกี่ยวกับการฟอกเงินก็คือรายได้อย่างมากมหาศาลที่ผิดกฎหมายใจให้การก่ออาชญากรรมเพิ่มขึ้น และการนำเอารายได้ดังกล่าวไปประกอบอาชญากรรม ในรูปแบบอื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้มีการขยายขอบเขตของอาณาจักรอาชญากรรม โดยอาศัยทรัพย์สินและอำนาจที่ได้มา ตลอดจนสร้างพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตขององค์กรอาชญากรรมด้วย และเนื่องจากปัจจุบันนี้องค์กรอาชญากรรมมีลักษณะเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ มีการขยายขอบข่ายขององค์กรเข้าไปประกอบอาชญากรรมระหว่างประเทศ การแก้ไขปัญหาโดยใช้มาตรการภายในประเทศอย่างเดียว จึงเกือบเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการใช้กฎหมายภายในควบคู่กับมาตรการในระดับระหว่างประเทศ เพื่อที่จะจัดการกับองค์กรอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรการที่เป็นไปได้ใน การต่อต้านการฟอกเงินก็คือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา แต่เนื่องจากการฟอกเงิน มักจะกระทำโดยการเคลื่อนย้ายเงิน ข้ามชาติ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนากฎหมายในระดักระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน และการริบทรัพย์สินให้เหมือนกันมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การมีสนธิสัญญาเพื่อความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างรัฐ การนำบทบัญญัติต่าง ๆ ของ ตราสารระหว่างประเทศ หรือภูมิภาคที่เกี่ยวกับการฟอกเงินมาใช้ ย่อมเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการฟอกเงิน และเนื่องจากการฟอกเงินมิได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะอาชญากรรมยาเสพติดเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ด้วย และกฎหมายเกี่ยวกับการฟอกเงินของหลายประเทศยังถูกจำกัดอยู่เฉพาะการฟอกเงินที่เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดดังนั้นจึงมีแนวความคิดที่จะพัฒนากฎหมายดังกล่าวให้มีการขยายขอบเขตครอบคลุมถึงอาชญากรรมที่เกี่ยวกับอาชญากรรมประเภทอื่น ๆ เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมทางการเมือง เป็นต้น

ร่วมในการแก้ไขปัญหาด้วย เพราะหลักฐานต่างๆ เกี่ยวกับการเงิน หรือการโอนเงินจะ ปรากฏ อยู่ทางธนาคาร นอกจากนี้บรรดาประเทศยุโรปยังมีความเห็นในการประชุมต่างๆ ด้วยว่า นอกจากจะมีกฎหมายฟอกเงินแล้ว ความร่วมมือระหว่างประเทศก็เป็นเครื่องมือสำคัญในการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วยเพราะในยุคที่ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้กลายเป็น อาชญากรรมระหว่างประเทศ และได้มีการโอนเงินระหว่างประเทศเพื่อการฟอกเงินนั้น ความร่วมมือระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องก็เป็นอีกมาตรการหนึ่งที่สำคัญในการ แก้ไขปัญหาการฟอกเงิน

เหตุที่ต้องให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในการสกัดกั้นการฟอกเงิน ทั้งนี้ เนื่องจากการฟอกเงินมีลักษณะเป็นทั้งอาชญากรรมข้ามชาติและเป็นความผิดทางอาญา ระหว่างประเทศ ประเทศต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาและถือเป็นอาชญากรรม ที่เป็นภัยร้ายแรงต่อการพัฒนาประเทศ ถ้าพึ่งแต่ประเทศใดประเทศหนึ่งจะขจัดปัญหาดัง กล่าวโดยลำพังแต่ประเทศเดียวไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับนานาประเทศ เพราะ การกระทำความผิดบางครั้งไม่ได้เกิดขึ้นภายในประเทศเท่านั้น แต่เชื่อมโยงไปยังประเทศ อื่นอีก โดยมีรูปแบบที่เรียกว่า องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ โดยรัฐบาลของทุกๆ ประเทศมี ภาระหน้าที่ที่สำคัญที่จะต้องสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนโดยการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม และทำให้ประชาชนมีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เครื่องมือที่ ประเทศต่างๆ ใช้ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคมก็คือ กฎหมายอาญา และกระบวนการ ยุติธรรมทางอาญา ซึ่งประกอบไปด้วย ตำรวจ ทนายความ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ กระบวนการยุติธรรมของทุกประเทศมีภาระหน้าที่สำคัญในการใช้บังคับกฎหมายอาญา คือ ต้องสามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพและต้อง สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรม ของทุกประเทศมีข้อจำกัดที่สำคัญในเรื่องอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย (Jurisdiction to Enforce) ซึ่งโดยหลักทั่วไปรัฐจะมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายอาญาภายในเขตดินแดน ของประเทศตนเท่านั้น *² (Territorial Jurisdiction) ทำให้รัฐไม่สามารถที่จะเข้าไปดำเนินการกับอาชญากรรมระหว่างประเทศได้อย่างเต็มที่ บรรดาอาชญากรสำคัญเหล่านี้ จึงรอดพ้นเงื้อมมือของกฎหมายไปได้ ทั้งนี้เพราะไม่สามารถจะดำเนินการที่จำเป็นเกี่ยวกับคดี เช่น รวบ

² ชุมพร ปัจจุสมานนท์, “ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการจัดกันแห่งเขตอำนาจศาลของประเทศไทยใน ทัศนะของกฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีบุคคล,” วารสารกฎหมาย 17 (มกราคม 2540) : 41.

รวมพยานหลักฐานที่กระจัดกระจายที่อยู่ในประเทศต่างๆ เพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยได้ หรือไม่สามารสดำเนินการอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการสืบสวนสอบสวน ฟ้องร้อง ตลอดจนจัดการกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดได้

เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมระหว่างประเทศ เป็นปัญหาซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงของทุกๆ ประเทศ และเป็นปัญหาซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ นานาประเทศจึงพยายามคิดหาวิธีการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยพยายามที่จะให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการดำเนินคดีอาญาทุกชั้นตอน เพื่อให้ได้มาตรการในการปราบปรามอาชญากรรมระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นการทำลายทุนทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมและเป็นการทำลายโครงข่ายขององค์กรอาชญากรรมไปด้วย

2.2.1 ระดับของความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ*³ มี 3 ระดับคือ

2.2.1.1 โดยมีข้อตกลง 2 ฝ่าย (Bilateral Agreement) ได้แก่ สนธิสัญญา (Treaty) ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศคู่ภาคีสองฝ่าย เพื่อเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ในการปราบปรามการลักลอบการค้ายาเสพติด และเพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติด รัฐบาลประเทศต่าง ๆ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ประสานงานยาเสพติดมาประจำในสถานเอกอัครราชทูตของประเทศนั้นๆ

2.2.1.2 โดยมีข้อตกลงหลายฝ่าย (Multilateral Agreement) ได้แก่ อนุสัญญา (Convention) ต่างๆ ซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศต่างๆ มากกว่า 2 ประเทศขึ้นไป โดยมีกลุ่มประเทศจำนวนหนึ่งเป็นแกนนำในการทำอนุสัญญา และเปิดโอกาสให้ประเทศต่างๆ เข้าร่วมเป็นภาคีได้ ความตกลงหลายฝ่ายนี้ ได้เริ่มมีขึ้นในศตวรรษที่ 19 โดยเกิดอนุสัญญาคือ Hague Convention of 1912 ต่อมาเมื่ออนุสัญญานี้ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ สันนิบาตชาติจึงต้องเข้ามาเป็นแกนนำในการทำอนุสัญญาโดยมีการลงนามรับอนุสัญญา 3 ฉบับ ซึ่งก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาลักลอบการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศได้ภายหลังจากสงครามโลก องค์การสหประชาชาติได้ก่อตั้งขึ้นแทนองค์การ

³ เมธี กุศลสร้าง, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน “ (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิตภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539) หน้า 21-22.

สันนิบาตชาติ สหประชาชาติจึงเป็นแกนนำในการทำอนุสัญญา และได้ออกอนุสัญญารวม 4 ฉบับ แต่ละอนุสัญญาที่ได้ออกมาแล้วล้วนมีอุปสรรคต่อการปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท จึงทำให้องค์การสหประชาชาติต้องประชุมและออกอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท 1988 (Vienna Convention) และเรียกร้องให้ประชาคมระหว่างประเทศร่วมลงนามเป็นภาคีในอนุสัญญานี้

2.2.1.3 ความร่วมมือในระดับภูมิภาค (Regional Co-Operation) ได้แก่ ความร่วมมือกับสมาคมอาเซียน ประชาคมยุโรป สำนักงานแผนโคโลมโบ ซึ่งสมาคมอาเซียนมีบทบาทในการเข้าร่วมโครงการทางด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดต่างๆ โดยการจัดประชุมฝึกอบรมและสัมมนาเป็นประจำประชาคมยุโรปให้ความร่วมมือกับประเทศไทย ในแง่ของการให้ความช่วยเหลือต่างๆ เช่น โครงการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อมและควบคุมพืชเสพติดบนที่สูง

2.3 ความหมาย ลักษณะ และวิธีการของการฟอกเงิน

2.3.1 ความหมายของการฟอกเงิน

การฟอกเงิน (Money Laundering) คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่สุจริตให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมายหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต การฟอกเงินนั้นจะเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ รวมทั้งการค้ายาเสพติด ทั้งนี้เพราะผู้กระทำความผิดส่วนมากเป็นผู้ค้ายาเสพติด โดยไม่ต้องการให้ผู้อื่นทราบแหล่งที่มาของทรัพย์สิน จึงจำเป็นต้องใช้วิธีปิดบังหรือซุกซ่อนทรัพย์สิน อันจะช่วยปิดบังการกระทำความผิดของตน นอกจากนี้ทรัพย์สินที่ได้เปลี่ยนสภาพกลายเป็น “เงินสะอาด” ผู้ค้ายาเสพติดก็สามารถใช้เป็นทุนในการขยายเครือข่ายอาชญากรรมยาเสพติด และคุ้มครองความมั่นคงให้กับอาชญากรรมดังกล่าวของตนได้อีกด้วย

ดังนั้น นักกฎหมายจึงได้ให้ความหมายของการฟอกเงินไว้ต่างๆ ดังนี้

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนสภาพเงิน หรือ ทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้ดูเหมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย*⁴

⁴ วีระพงษ์ บุญโญภาส, บทความ ประเทศไทยกับกฎหมายฟอกเงิน หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ฉบับพิเศษ สิงหาคม 2537

การฟอกเงิน คือ การปกปิด หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเหมือนว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อหลบหลีกจากการถูกจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย⁵

การฟอกเงิน คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือ ได้มาโดยมิชอบ ให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า การฟอกเงินเป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย และทำให้รายได้นั้นกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย⁶

การฟอกเงิน เป็นกระบวนการที่บุคคลปกปิดการดำรงอยู่ของแหล่งที่มาทางการเงิน ซึ่งได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย แล้วปกปิดหรือทำเงินนั้นให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย⁷

2.3.2 รูปแบบของการฟอกเงิน*⁸

การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตนั้นติดตัว หรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกย้ายเงินสดที่ได้รับจากการค้ายาเสพติด หรืออาชญากรรมอื่นๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมากๆ อาจถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางการบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกิจด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศอาจจะไม่นิยมการใช้จ่ายหรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตจึงกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศ โดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

⁵ สัมภาษณ์สุรพล ไตรเวทย์, ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2540 คำสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2540

⁶ ปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์, การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2534

⁷ ประธาน วัฒนวาณิชย์, สัมมนาเรื่อง “กฎหมายเพื่อสกัดการฟอกเงิน” จัดโดยศูนย์ข้อมูลอาชญากรรมทางธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2535

⁸ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 1 - 2

ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีตัวอย่างการนำเงินสดออกนอกประเทศ โดยเป็นการฟอกเงินที่ไม่ผ่านธนาคาร แต่นำเงินสดออกนอกประเทศด้วยตนเอง โดยมีตัวอย่างที่เกิดขึ้นและเชื่อกันว่าเป็นวิธีที่นิยมมากวิธีหนึ่ง คือ ผู้ขนเงินจะเดินทางด้วยกระเป๋าสองใบที่เป็นยี่ห้อเดียวกัน แบบเดียวกัน ขนาดเดียวกัน และสีเหมือนกัน กระเป๋าใบหนึ่งบรรจุเสื้อผ้าของส่วนตัวผู้ถือ แต่อีกใบหนึ่งจะบรรจุธนบัตรเพียงอย่างเดียว เมื่อเดินทางไปถึงที่หมาย ผู้ขนเงินจะนำเอากระเป๋าที่บรรจุธนบัตรออกมาเพียงใบเดียว แต่ถ้าศุลกากรขอตรวจค้น เขาก็จะทำท่าทื่ออย่างประหลาดใจเมื่อกระเป๋าถูกเปิด และพบว่าภายในกระเป๋าเต็มไปด้วยธนบัตร เขาก็จะแก้ตัวว่าหยิบกระเป๋าผิดมาอย่างแน่นอนพร้อมกับยืนยันกันที่จุดสายพานรับกระเป๋า ณ ที่นั้น จะมีกระเป๋าของผู้ขนเงินอีกใบหนึ่งรออยู่เพื่อการพิสูจน์ เป็นกระเป๋าที่บรรจุเสื้อผ้าและมีชื่อมีนามบัตรของเขาอยู่เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ว่าหยิบกระเป๋าผิดใบ ส่วนกระเป๋าที่ถูกยึดไปนั้นเป็นที่เข้าใจกันว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่สูญหายไปจากการทำธุรกิจ⁹

อีกตัวอย่างหนึ่งของการขนเงินสดออกนอกประเทศ เป็นกรณีที่เกิดขึ้นในแอฟริกาใต้ของนักขนเงินที่ขาหักและจะซ่อนเงินไว้ในใฝ่อกก่อนเดินทางเพียงวันเดียว ได้มีพลเมืองดีโทรศัพท์ไปแจ้งกับทางการว่าจะมีการลักลอบขนเงินออกนอกประเทศซึ่งจะซ่อนไปในใฝ่อก ด้วยเหตุนี้เจ้าหน้าที่จึงได้ทำการค้นหาอย่างละเอียดและบังคับให้ใฝ่อกออกมาดู กว่ากระบวนการค้นหาวจะเสร็จเรียบร้อย เครื่องบินก็ออกเดินทางไปแล้ว ผลการตรวจค้นไม่พบอะไรเลย คนขาหักร้องโวยวายและประกาศจะฟ้องเจ้าหน้าที่ทุกคน วันต่อมาเขาเดินทางใหม่ คราวนี้เจ้าหน้าที่สนามบินทั้งหลายรีบช่วยเหลือให้บริการเขาอย่างดี เปิดทางสะดวกนำส่งขึ้นเครื่องบินโดยดี เขาเดินทางไปได้พร้อมกับเงินสดที่ซ่อนไว้ในใฝ่อก¹⁰

การฟอกเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฟอกเงินมักจะใช้นามแฝง หรือใช้ชื่อปลอมเพื่อไม่ให้สามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีการให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อน และทำให้เกิดความสะดวกในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้ วิธีการนี้นิยมใช้ในประเทศที่ทำธุรกิจด้วยเงินสด และไม่มี

⁹ พิเชียร คุระทอง, 108 วิธีฟอกเงิน โจรเสี้ยนอก (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2538), หน้า

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

กฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน จึงจะไม่มีรายงานเมื่อมีการนำเงินสดจำนวนมากเข้ามาฝากในระบบธนาคาร ประกอบกับในประเทศที่ไม่มีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินนั้น ก็มักจะมีกฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิแก่ธนาคารในการปกปิดความลับของลูกค้า ซึ่งตรงนี้เป็นจุดที่ทำให้การฟอกเงินโดยผ่านระบบธนาคารกระทำได้ง่ายมาก

อย่างไรก็ตามแม้แต่ในประเทศที่มีการใช้กฎหมายปราบปรามการฟอกเงินแล้ว เช่น ฮองกงก็ได้มีการค้นพบการฟอกเงินจำนวนมากโดยผ่านระบบธนาคารโดยในปลายปีพ.ศ.2537นั้น ทางฮองกงได้จับกุมพ่อค้ายาเสพติดที่พยายามขนเฮโรอีนจำนวน 26 กิโลกรัมจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้ แต่ไม่สามารถสืบเสาะถึงเงินของนักค้าเฮโรอีนผู้นี้ได้ ต่อมาในปี พ.ศ.2538 เงินจากการค้ายาเสพติด ดังกล่าวก็ได้ถูกค้นพบว่าได้มีการนำเงินจำนวนกว่า 93 ล้านดอลลาร์หรือประมาณ 2,325 ล้านบาทฟอกในระบบธนาคารโดยดำเนินการผ่านบัญชีเงินฝากตามธนาคารต่างๆ ในฮองกงไม่น้อยกว่า 300 บัญชี ซึ่งกรณีนี้เป็นกรณีแรกที่ฮองกงสามารถจับกุมผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือพ่อค้ายาเสพติดในการฟอกเงินได้*¹¹

การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มี การควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้นๆ และโอนกลับไปสู่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรโดยวิธีต่างๆ เช่น ทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย อันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำส่งเงินสดออกนอกประเทศ

การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า

เป็นการที่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรปกปิดแหล่งที่มา และความเป็นเจ้าของที่ได้มาโดยผิดกฎหมายด้วยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่างประเทศ เช่น ในประเทศที่เป็นเขตปลอดภาษี เป็นต้น แล้วให้กิจการของตนในประเทศกั๊ยมเงิน หรือซื้อสินค้าจาก กิจการใน

¹¹ พิเชิร คุระทอง, 108 วิธีฟอกเงิน โจรเสีอนอก (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2538), หน้า

ต่างประเทศดังกล่าวในราคาแพงกว่าปกติ ทั้งนี้เพื่อให้เงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายถูกใช้จ่าย หมุนเวียนระหว่างกิจการทั้งสองแห่งดังกล่าว

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีวิธีการอื่นๆ ที่เป็นรูปแบบของการ ฟอกเงิน เช่น

- การใช้ใบอินวอยซ์ลวง เพื่อแสดงว่าได้มีการสั่งซื้อสินค้าเข้ามาจาก ต่างประเทศหรือได้มีการส่งสินค้าออกไปต่างประเทศโดยที่ไม่ได้มีการส่งมอบสินค้ากันเลย เพื่อที่จะได้เป็นข้ออ้างในการ โอนเงินได้อย่างถูกต้อง ใบอินวอยซ์ลวงที่นำมาใช้นี้มีทั้งที่แจ้งมูลค่า ของสินค้าเกินจริงและต่ำกว่าความเป็นจริง *¹²

การฟอกเงินผ่านทางอินวอยซ์จะทำให้ก็ต้องผ่านทางบริษัทบังหน้าซึ่งจะทำให้ มีการโอนเงินผ่านทางธนาคารได้อย่างถูกต้องเข้าไปในบัญชีของบริษัทบังหน้าเหล่านี้ และสามารถโอนข้ามไปได้ทุกประเทศทุกแห่งที่มีบริษัทบังหน้าตั้งอยู่

- ลวงด้วยใบ L/C เป็นวิธีหนึ่งที่นักฟอกเงินใช้กันบ่อย โดยผ่านทาง บริษัทนำ เข้าและส่งออกที่จัดตั้งขึ้นแล้วออกใบ L/C ทั้งจริงและปลอม ใบ L/C คือ ใบรับรองที่ ธนาคารออกให้ตามคำขอของบริษัทนำเข้าสินค้าเพื่อให้บริษัทที่ส่งออกสินค้าแน่ใจได้ว่าเมื่อ ส่งสินค้าออกไปให้แล้วจะได้รับเงินค่าสินค้าจากผู้ซื้ออย่างแน่นอน เพราะธนาคารที่ออก L/C รับประกันให้แล้ว

ตัวอย่างเช่น ในปี ค.ศ.1989 พรรคพวกของนายเจิน จูย จาย ราชา เฮอร์โธิน ได้ใช้วิธีการนี้โอนเงินดอลลาร์จากไต้หวันมายังประเทศไทย โดยผ่านทางบริษัทบัง หน้าแห่งหนึ่งในไต้หวันด้วยการสั่งซื้อสินค้าผ่านบริษัทบังหน้าในประเทศไทย สินค้านี้มีมูลค่าที่แท้จริงเพียง 4,000 ดอลลาร์เท่านั้น บริษัทบังหน้าในไทยก็รับส่วนเกินของราคาสินค้า ไป 96,000 ดอลลาร์ฝากเข้าธนาคารแห่งหนึ่ง *¹³

นอกจากนี้ยังมีวิธีการฟอกเงินอีกเช่น นำเงินไปซื้อกิจการที่มีผลขาดทุนแต่ ธุรกิจมีรายรับเป็นเงินสด เช่น โรงแรม กิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ภัตตาคาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น ซึ่งต่อไปธุรกิจเหล่านี้ก็จะกลับฟื้นขึ้นมา เพราะอาศัยดอกผลจากเงินผิด กฎหมายดังกล่าว หลังจากนั้นจึงค่อยถ่ายเทเงินออกไปใช้ หรือการนำเงินไปซื้อตราสารที่ โอนเปลี่ยนมือได้ ซึ่งตราสารนั้นไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก ทำให้ยากแก่การ

¹² พิเชียร คุระทอง, 108 วิธีฟอกเงิน โจรเสื้อนอก (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2538),

หน้า 130

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 134.

สืบหาผู้ที่ซื้อและผู้รับตราสารนั้น นอกจากนี้แล้ว ปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การโอนเงินในระบบสื่อสารทางอากาศมีการควบคุมน้อยกว่าการโอนเงินสด การโอนเงินต่างๆ จะมุ่งไปที่ความรวดเร็วแต่ประการเดียว พนักงานโอนเงินจะไม่รู้จักลูกค้าและไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการโอนเงิน ดังนั้นวิธีการดังกล่าวจึงอาจจะเป็นช่องทางหลบซ่อนเงินผิดกฎหมายหรือการทุจริตของนักฟอกเงินได้เป็นอย่างดี

2.3.3 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน*¹⁴

จากวงการเมือง การเมืองเป็นที่มาของผลประโยชน์ระดับชาติ ซึ่งจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงิน รวมทั้งเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมายเพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการเมืองโดยไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน

เงินที่ได้จากการฉ้อโกงประชาชน บุคคลหรือนิติบุคคลบางรายมีวิวัฒนาการโดยไม่ชอบหลายวิธี เช่น การเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือวิธีการหลอกลวงประชาชนให้มาร่วมลงทุนเพื่อหวังกำไรที่เป็นไปไม่ได้ หรือ เก็งกำไรจากการเล่นหุ้นของสถาบันการเงิน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เงินจากวงการพนัน วงการพนันต่างๆ ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย มีเงินเดินสะพัดมากมาย แหล่งนี้จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมากที่ได้จากวงการพนัน เป็นเงินที่จะต้องนำไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า เงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงแต่ไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าใด

เงินจากการค้ายาเสพติด แหล่งเงินจากการค้ายาเสพติดเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด ถือเป็นเงินที่สกปรกที่สุด และมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบ

เงินสินบน คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือการรับสินบนเป็นสิ่งไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไป ถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับ หรือสินน้ำใจที่ได้รับจากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้น จึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน

¹⁴ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 2-5

เงินจากการค้ายาเสพติด แหล่งเงินจากการค้ายาเสพติดเป็นแหล่งใหญ่ที่สุด ถือเป็นเงินที่สกปรกที่สุด และมีจำนวนเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ซึ่งเป็นปัญหาที่ทั่วโลกกำลังประสบ

เงินสินบน คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือการรับสินบนเป็นสิ่งไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไป ถึงแม้ว่าการรับสินบนนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับ หรือสินน้ำใจที่ได้รับจากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้น จึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน

เงินจากบริษัท บริษัทใหญ่ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น บริษัทน้ำมัน บริษัทแร่และทรัพยากรธรรมชาติ เป็นบริษัทที่ถูกกฎหมาย แต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ประเทศแถบละติน อเมริกา หรือประเทศที่ด้อยพัฒนาในอาฟริกาบางประเทศ จึงมีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

เงินส่วนตัวที่ต้องปกปิด เป็นเงินที่ต้องนำมาฟอกด้วยเหตุผลส่วนตัว เช่น เงินมรดก ซึ่งจะกันไว้เพื่อไม่ให้ญาติพี่น้องรับรู้ หรือเงินที่กันไว้เพื่อสร้างฐานอำนาจหรือผลประโยชน์ให้บุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือคนกลุ่มใดโดยเฉพาะ

เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ เป็นเงินที่ได้มาถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย เช่น เงินที่ได้มาจากการรับสัมปทาน ได้แก่ การได้สัมปทานผูกขาด หรือการได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึงเงินที่บุคคลเหล่านี้ได้เสีย หรือจ่ายไปอย่างผิดกฎหมายจากสัมปทานนั้น

เงินจากรัฐ เงินที่รัฐหรือประเทศต่างๆ เป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไป โดยไม่ยอมให้ใครรู้ที่มาและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินค่าน้ำมัน เงินราชการคืน เงินค่าสัมปทานต่างๆ เป็นต้น

เงินจากฉลากกินแบ่งรัฐบาล เงินรางวัลจากฉลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นวิธีทางหนึ่งในการฟอกเงิน โดยผู้ฟอกจะนำเงินที่ต้องการฟอกไปซื้อรางวัลจากผู้ถูกรางวัลปกติแล้วมักจะเป็นรางวัลที่ 1 จากนั้นจึงนำไปขึ้นรางวัลในภายหลัง กลายเป็นเงินได้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย

2.3.4 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน.

แหล่งที่มาของการฟอกเงินมีหลายทางด้วยกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงก่อให้เกิดสถานที่สำหรับการฟอกเงินเพื่อสนองวัตถุประสงค์ และความต้องการการฟอกเงิน ดังนั้นสถานที่ระดับโลกสำหรับการฟอกเงินจึงเกิดขึ้นตามแหล่งต่างๆ ทั่วโลก ได้แก่

ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ธนาคารในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ก่อนข้างจะมีชื่อเสียงว่าเป็นแหล่งเงินฝากของผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผยตัวจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นเงินจากการทำผิดกฎหมาย และเงินถูกกฎหมาย เพราะว่าประเทศสวิตเซอร์แลนด์มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด และมีระบบการโอนเงินที่สะดวกและรวดเร็ว อย่างไรก็ตามแรงบีบบังคับจากนานาประเทศต่อประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทำให้สวิตเซอร์แลนด์ต้องยอมรับและประเทศใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2535 และยกเลิกการรับฝากเงินแบบปกปิดชื่อผู้ฝาก อย่างไรก็ตามเชื่อว่า ยังมีการใช้ธนาคารในสวิตเซอร์แลนด์เป็นแหล่งฟอกเงินอยู่ เพียงแต่ต้องทำด้วยความลับซับซ้อนมากขึ้น

ศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศ (Financial Offshore Center)

ประเทศต่าง ๆ บริเวณศูนย์กลางทางการเงิน ได้แก่ ประเทศในแถบแปซิฟิกตอนใต้ ที่เป็นหมู่เกาะสำหรับบริการทางการเงินที่ต้องฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศส หรืออังกฤษ ที่เรียกว่า เกาะไอร์แลนด์ออฟมันด์ เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ หรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระบางประเทศที่เคยเป็นอาณานิคม เช่น ยิบเบลาตา มอสต้า และประเทศตามหมู่เกาะ หรือประเทศในหมู่เกาะแคริบเบียน ประเทศเหล่านี้ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรป ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และสเปน นอกจากนี้ยังมีประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน ได้แก่ โมนาโค ไลบีเรีย เป็น การฟอกเงินในประเทศแถบนี้ จะขายบริการทางธนาคาร โดยจะมีการรักษาความลับทางธนาคารและธุรกิจ ให้แก่ลูกค้า มีการเปิดเสรีทางการเงินที่สามารถจะโอนไปที่ไหนก็ได้ในโลกนี้ ด้วยระบบโทรคมนาคมที่ดี

บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนาสถานที่นั้น ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซา เนื่องจากผู้คนมีความนิยมเปลี่ยนไป ซึ่งแหล่งการพนันจะเป็นที่ล้างเงินให้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย การฟอกเงินโค่นผ่านบ่อนการพนันเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถจะทำได้โดยสะดวกและรวดเร็ว โดยทั่วไปไม่ค่อยมีคนสนใจมากนักเพราะว่าปริมาณเงินหมุนเวียนใน

ลูกค้า มีการเปิดเสรีทางการเงินที่สามารถจะโอนไปที่ไหนก็ได้ในโลกนี้ ด้วยระบบโทรคมนาคมที่ดี

บ่อนการพนันที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนันส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนาสถานที่นั้น ให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซา เนื่องจากผู้คนมีความนิยมเปลี่ยนไป ซึ่งแหล่งการพนันจะเป็นที่ล้างเงินให้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย การฟอกเงินโดนผ่านบ่อนการพนันเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถจะทำได้โดยสะดวกและรวดเร็ว โดยทั่วไปไม่ค่อยมีคนสนใจมากนักเพราะว่าปริมาณเงินหมุนเวียนในบ่อนในแต่ละคืนค่อนข้างสูง และโดยทั่วไปบ่อนการพนันไม่มีการควบคุมในเรื่องของแหล่งที่มาของเงินมากนัก แม้ว่าจะเป็นบ่อนการพนันที่ถูกกฎหมาย

ตลาดหุ้น

มีลักษณะคล้ายๆ เช่นเดียวกับบ่อนการพนัน กล่าวคือ การซื้อขายแลกเปลี่ยนมือเป็นไปอย่างรวดเร็ว และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อหรือผู้ขาย ถึงแม้ว่าจะได้มีการบันทึกการซื้อขายโดยบริษัทตัวแทน (Broker) และรายงานตลาดหลักทรัพย์ก็ตามแต่เนื่องจากในแต่ละนาทีมีการซื้อขายแลกเปลี่ยนมือกันมากและต้องรวดเร็วด้วย จึงทำให้ข้อมูลที่ถูกบันทึกมีเป็นจำนวนมาก ยากต่อการตรวจสอบและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเศรษฐกิจอยู่ในช่วงรุ่งเรืองแล้ว ตลาดหุ้นจะมีปริมาณการซื้อขายค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นการง่ายต่อการฟอกเงินโดยผ่านตลาดหุ้น โดยเฉพาะในตลาดเกิดใหม่ทั้งหลายที่ทางการพยายามจะเข้าไปสนับสนุนตลาดหุ้นค่อนข้างมาก จึงจะไม่มียุทธวิธีป้องกันการฟอกเงินเท่าใด และการฟอกเงินโดยผ่านตลาดหลักทรัพย์ก็จะไม่มีใครสงสัย โดยเฉพาะในช่วงตลาดขยายตัว เพราะการเง็งราคาในตลาดก็ได้ผลกำไรค่อนข้างสูง การเปิดเสรีทางการเงินที่ให้มีการเคลื่อนย้ายทุนค่อนข้างเสรีก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งของการฟอกเงินข้ามประเทศได้

การค้าขายที่ดิน

ในประเทศที่ไม่มีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินแล้วการฟอกเงินที่นิยมทำกันประการหนึ่งก็คือ การฟอกผ่านการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ซึ่งมีราคาสูง ทำให้การฟอกเงินเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถึงแม้การเปลี่ยนเงินอาจจะช้าแต่สามารถทำได้ในวงเงินที่มีปริมาณมาก วิธีนี้เป็นที่นิยมของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะการซื้อขายสามารถทำได้โดยตรง ไม่ต้องผ่านบริษัทตัวแทน การซื้อ/ขาย ทางสำนักงานที่ดินเป็นเพียงผู้จดบันทึกการซื้อขาย แต่วิธีการจ่ายเงินต่างๆ ผู้ซื้อขายดำเนินการกันเอง ดังนั้นจึง

สามารถตั้งราคาที่ดินเหล่านี้ให้สูงขึ้นและโอนกันไปมาได้ วิธีนี้จึงเป็นช่องทางของการฟอกเงินที่เป็นที่นิยมกันอีกช่องทางหนึ่ง

การแลกเปลี่ยนเงินตรา

การเปลี่ยนแปลงเงินสกุลปรกเป็นเงินตราสกุลอื่น เป็นวิธีหนึ่งที่นิยมกระทำเพื่อฟอกเงิน เนื่องจากการเปิดเสรีทางการเงินส่งผลให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราลดลงค่อนข้างมาก ดังนั้นการแลกเปลี่ยนเงินตราแล้วส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้น และมีจำนวนมากว่าแต่ก่อน อาชญากรรมจึงมักอาศัยช่องทางนี้เพื่อ ฟอกเงินด้วย

2.4 มาตรการบางประการในการสกัดกั้นการฟอกเงินระหว่างประเทศ

ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 เป็นต้นมาหน่วยงานระหว่างประเทศได้เสนอมาตรการหรือเครื่องมือเพื่อเรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ดำเนินการป้องกันมิให้ธนาคารและสถาบันการเงินถูกนำไปใช้ในการฟอกเงิน ความตกลงของกลุ่มต่างๆ มีหลักการดังนี้

2.4.1 EC COUNCIL DIRECTIVE*¹⁶

ในกลุ่มประชาคมยุโรป (หรือปัจจุบันเรียกว่า สหภาพยุโรป) ซึ่งประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 13 ประเทศและมีระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่า ตลาดร่วมยุโรป อันประกอบไปด้วยทุนการให้บริการแรงงาน และสินค้าเคลื่อนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งโดยเสรีปราศจากการกีดกัน โดยเฉพาะในการเคลื่อนย้ายทุนซึ่งตลาดร่วม ยุโรปยอมให้มีการเคลื่อนไหวของเงินทุนและการให้บริการทางการเงินเป็นไปโดยเสรี ภายในกลุ่มประชาคมยุโรป จึงเป็นช่องว่างขององค์กรอาชญากรรมที่จะแทรกแซงเข้ามาในกลุ่มเงินทุนและการไหลเวียนของเงินทุนโดยใช้บริการของสถาบันการเงิน ดังนั้น องค์กรหนึ่ง (Commission) ซึ่งทำหน้าที่ในทำนองบริหารของกลุ่มประชาคมยุโรป จึงตระหนักว่า การค้ายาเสพติดนั้นก่อให้เกิดกำไรในทางการเงินเป็นจำนวนมหาศาล และทำให้องค์กรอาชญากรรมมีความเจริญเติบโตในทางเศรษฐกิจ ทั้งทำให้เกิดการแทรกแซงธุรกิจการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายได้

¹⁶ ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์, “มาตรการป้องกันมิให้สถาบันการเงินตกเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน”, คุณภาพ, ตุลาคม-ธันวาคม 2538, ปีที่ 42 เล่มที่ 4, หน้า 62-65.

ระบบสถาบันการเงิน อาจจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน ประเทศสมาชิกของกลุ่มประชาคมยุโรป จึงได้มีการกำหนดมาตรการเพื่อป้องกันระบบเศรษฐกิจของตนเอง มิให้ตกเป็นเครื่องมือขององค์กรอาชญากรรม และทำให้ระบบตลาดร่วม ยุโรปที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันต้องชะงักงัน Council ซึ่งเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดข้อบังคับขึ้นมาใช้บังคับและผูกพันกลุ่มสมาชิกของประชาคมยุโรป ซึ่งบัญญัติข้อบังคับที่เรียกว่า Directive ให้ประเทศสมาชิกกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา (เป็นครั้งแรกที่ Council วางข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับความผิดอาญา) โดยให้คำนิยามการฟอกเงินว่า “หมายความว่า การเปลี่ยนสภาพรายได้ที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมให้เป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย” และวางมาตรการให้ธนาคารและสถาบันการเงินต้องแยกแยะลูกค้าของธนาคารหรือสถาบันการเงิน ให้รายงานการโอนเงิน ตรวจสอบการโอนเงิน และรายงานผู้ต้องสงสัยแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ Directive นี้อาจเรียกได้ว่า เป็นมาตรการตรวจสอบตลาดทุนภายในกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป นอกจากนี้ ยังเห็นควรให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศภาคี EC ในการสืบสวนสอบสวน และฟ้องคดีผู้กระทำการฟอกเงินด้วย

วัตถุประสงค์ของ Directive ฉบับนี้เป็นไปตามที่ United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988 หรือที่เรียกว่า Vienna Convention 1988 กำหนดเอาไว้คือ การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และต้องการจัดปัญหาฐานของการค้ายาเสพติด และเอาไปเสียซึ่งผลกำไรที่เกิดจากการค้ายาเสพติด ดังนั้นในฐานะที่ EC เป็นประเทศสมาชิกของ United Nations จึงเห็นควรที่จะกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาและกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จะต่อต้านการฟอกเงิน และช่วยมิให้การอ้างการคุ้มครองความลับของลูกค้าธนาคารเกิดขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นการบังคับใช้กฎหมายหรือการสอบสวนและยังกำหนดให้ธนาคารและสถาบันการเงินมีบทบาทในการป้องกันการฟอกเงิน

ขอบเขตของ Directive ครอบคลุมไปถึง สถาบันการเงินทุกประเภท รวมทั้งการประกันภัย

มาตรการที่กำหนดให้แก่สถาบันการเงิน มีดังนี้

- กำหนดให้มีการแยกแยะลูกค้า โดยตรวจสอบหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าประกอบธุรกิจ การขอเปิดบัญชี การติดต่อใช้ตู้നിရိယံ การตรวจสอบดังกล่าวจะใช้กับลูกค้า

ที่โอนเงินตั้งแต่ 15,000 ECU หรือมากกว่านั้น ไม่ว่าจะเป็นการโอนเงินครั้งเดียว หรือหลายครั้งซึ่งเกี่ยวพันกัน

- ในกรณีที่นำสงสัยว่าลูกค้าของธนาคารมิได้ทำการโอนเงินในนามของตนเอง สถาบันการเงินควรจะค้นหาข้อมูล ถ้าบุคคลที่อยู่เบื้องหลังของลูกค้าธนาคาร
- แจ้งแก่เจ้าหน้าที่โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ตนทราบ ซึ่งบ่งชี้ว่าเป็นการฟอกเงิน
- สถาบันการเงินจะต้องกำหนดวิธีการควบคุมภายในสถาบันการเงิน เพื่อป้องกันการใช้สถาบันการเงินเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน
- สถาบันการเงินจะต้องมอบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ เมื่อถูกร้องขอ

มาตรการของ EC ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กำหนดบทบาทให้แก่สถาบันการเงินในการป้องกันการฟอกเงินและขณะเดียวกันก็เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันการเงินกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2.4.2 COUNCIL OF EUROPE CONVENTION

อนุสัญญานี้กำหนดให้ประเทศภาคีต้องกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการสืบสวนสอบสวนและริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรม และต้องกำหนดมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้สถาบันการเงินส่งมอบบันทึกทางการเงิน เมื่อมีกรณีสงสัยว่ามีการฟอกเงินเกิดขึ้น นอกจากนี้การมีกฎหมายเกี่ยวกับความลับทางธนาคารไม่ควรนำมาอ้างเป็นเหตุผลในการปฏิเสธการปฏิบัติตามมาตรการต่างๆ ดังกล่าว*¹⁷

กลุ่มประเทศ EC ได้อนุมัติแนวนโยบายที่จะให้ประเทศสมาชิกออกกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินที่ก้าวไกลไปกว่าอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการลักลอบการค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ.1988 ตรงที่กำหนดให้ธนาคารจะต้องแจ้งให้ทางการรู้ถ้าพบว่าการโอนเงินที่น่าสงสัยผ่านทางระบบของธนาคาร สำหรับอนุสัญญาสหประชาชาติที่กล่าวถึงนั้น มีประเทศต่างๆ เกือบ 100 ประเทศลงนาม เป็นอนุสัญญาที่ว่า

¹⁷ สุรพล ไตรเวทย์, “อาชญากรรมยาเสพติด กับความจำเป็นของกฎหมายฟอกเงิน”, ตุลาคม-ธันวาคม 2538, ปีที่ 42 เล่มที่ 4, หน้า 42-43.

ด้วยการต่อต้านการค้ายาเสพติดและยาที่เป็นอันตราย ประเทศผู้ลงนามจะต้องกำหนดให้การฟอกเงินเป็นสิ่งผิดกฎหมายและจะต้องยกเลิกความลับทางธนาคาร เพราะเป็นอุปสรรคต่อการสอบสวนเรื่องการฟอกเงิน

ดังนั้นสภายุโรปของ EC จึงได้จัดร่างอนุสัญญาใหม่นี้ขึ้น ซึ่งมีบทบัญญัติให้มีความร่วมมือกันเพื่อริบทรัพย์สินของขบวนการค้ายาเสพติดที่มีอยู่ทั่วโลกโดยมีมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นดังกล่าวข้างต้น

ความร่วมมือระหว่างประเทศในกรณีของ EC COUNCIL DIRECTIVE และ COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ล้วนแต่มีจุดมุ่งหมายในการปราบปรามการฟอกเงิน โดยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกด้วยกัน ดังนั้นประเทศภาคีสมาชิกแต่ละประเทศควรให้ความสนใจในปัญหาเสพติด อันก่อให้เกิดการฟอกเงินตามมา เพราะการค้ายาเสพติดเป็นภัยร้ายแรงอย่างหนึ่ง ในการคุกคามต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ถ้าหากประเทศสมาชิกละเลยกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศของตน ก็อาจนำไปสู่ภาวะที่เป็นอันตรายได้ ประเทศสมาชิกจึงตระหนักถึงภัยอันตรายที่ตามมาดังกล่าว จึงได้หันมาให้ความสนใจในปัญหาที่จะเกิดขึ้น จึงเกิดการรวมตัวกัน ในการที่จะร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันเป็นแหล่งที่มาของเงินที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย

2.5 ความจำเป็นในการกำหนดความผิดทางอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน

ในประเทศไทย

จากการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินของนางปิยะพันธ์ สารากรบริรักษ์ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

การค้ายาเสพติดก่อให้เกิดเงินจำนวนมหาศาลแก่ผู้ค้า ไม่ว่าจะเป็นผู้ค้ารายย่อยหรือผู้ค้ารายใหญ่ เงินเหล่านี้จะเปลี่ยนเป็นทรัพย์สิน เช่น บ้านและที่ดิน หรือนำไปลงทุนธุรกิจที่ถูกกฎหมาย หรือนำไปเป็นทุนในการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมต่อไปหรือขยายเครือข่ายขององค์กรอาชญากรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในประเทศไทยการตรวจสอบเงินจากสถาบันการเงิน โดยโอนเงินมาจากบริษัทที่ตั้งขึ้นในต่างประเทศ ซึ่งบริษัทที่โอนเงินมาสู่สถาบันการเงินอาจจะไม่ได้แจ้งข้อมูลที่แท้จริงทั้งหมด เพราะกฎหมายมิได้เอื้ออำนวยให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของบุคคลเป็นการเฉพาะตัว และกฎหมายยังให้ความคุ้มครองสิทธิในทางทรัพย์สินของเอกชนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการตรวจสอบบัญชีธนาคารนั้น ตาม

พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 24 และ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.2505 มาตรา 44 จะกระทำได้เมื่อปรากฏว่าเอกชนนั้น เป็นลูกหนี้ของธนาคารพาณิชย์ และการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ซึ่งเป็นสถาบันการเงินการประกอบธุรกิจที่ไม่มั่นคงต่อการรับฝากเงิน และใช้ประโยชน์จากเงิน โดยเฉพาะการ ให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ที่อาจเรียกคืนไม่ได้ การตรวจสอบกิจการและทรัพย์สินของเอกชน ดัง กล่าวจะไม่เข้าลักษณะการตรวจสอบที่มาของเงินที่โอนผ่านสถาบันการเงิน

“การฟอกเงิน” นั้น หากพิจารณามาตรการทางกฎหมายไทยในปัจจุบันไม่ว่า จะเป็นความผิดฐานรับของโจร หรือการรับทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือได้มาโดยการกระทำความ ผิด ก็ไม่อาจใช้บังคับได้เพราะการรับของโจรมุ่งไปยังฐานความผิดโดยเฉพาะเจาะจง ส่วน การรับทรัพย์สินนั้น มีแนวความคิดและการตีความที่คับแคบจนไม่รวมถึง “การฟอกเงิน” เพราะ “การฟอกเงิน” นั้น ตัวทรัพย์สินไม่มีให้รับเพราะปะปนกับทรัพย์สินอื่น หรือเปลี่ยนแปลงไปแล้ว และไม่มี การรับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดที่มองเห็นไม่ชัด เช่น ผู้บงการที่แอบแฝงอยู่เบื้อง หลังการกระทำความผิด ส่วนผู้ฟอกเงินนั้นเป็นเพียงหุ่นเชิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ก่อนจะกระทำ “การฟอกเงิน” แต่ผู้ฟอกเงินจะต้องส่งเงินผ่านไปยัง เจ้าของเงินที่แท้จริง ซึ่ง ขณะนี้ยังไม่มีการกำหนดความผิดอาญาสำหรับผู้ฟอกเงิน ส่วนมาตรการตรวจสอบทรัพย์สิน ที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 นั้นเป็นเพียงมาตรการในทางแพ่งที่จะตรวจสอบและยึดทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่ไม่ใช่การกำหนดความผิดอาญาแก่ผู้ ฟอกเงิน ผู้ฟอกเงินเป็นเพียงผู้ส่งผ่านเงินที่ผิดกฎหมายไปยังเจ้าของเงินในรูปแบบต่างๆ ใน ช่องทางของการเงินโดยใช้วิธีการหลีกเลี่ยงกฎหมาย

นอกจากนั้นการฟอกเงินยังเป็นการสมคบกันประกอบอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้ที่สมคบกันได้กระทำการด้วยความฉลาด ไม่จำเป็นต้องมีการ ตกลงกันไว้ล่วงหน้า อาจจะทำผิดหลังจากที่ความผิดฐานหนึ่งสำเร็จลง หรือยังไม่มี การกระทำความผิดฐานอื่นเกิดขึ้น และบุคคลที่ฟอกเงินกับผู้ค้าเฮโรอีน จะเป็นบุคคลเดียวกัน หรือคนละคนก็ได้ สุดแต่ผู้ที่กระทำการฟอกเงินจะเข้าร่วมในเวลาใดและในฐานะใด เช่น ใน ฐานะผู้ฟอกเงิน หรือในฐานะผู้บงการให้มีการทำสิ่งผิดกฎหมาย การฟอกเงินเป็นแหล่งที่มา ของเงินทุนสำหรับองค์กรอาชญากรรม และก่อให้เกิดชนชั้นลงทุนใหม่ๆ ซึ่งมีอำนาจทาง เศรษฐกิจที่จะนำไปใช้ในทางที่ตรงกันข้ามกับประโยชน์สาธารณะและเป็นอันตรายต่อสังคม อย่างใหญ่หลวง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมการฟอกเงินโดยกำหนดความผิด

อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน เพื่อนำไปใช้บังคับแก่การฟอกเงินในทำนองเดียวกันกับ Money Laundering Control Act of 1986 มาตรา 1956 (a)(1) ซึ่งมีกรอบกว้างขวางในเรื่อง การโอนเงินไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาด้วยความผิดฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของ การกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอนก็ เป็นการเพียงพอแล้วที่จะถือว่าผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงิน โดยไม่อาจอธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมากเป็นเหตุผลหนึ่ง ในการสื่อให้เห็นว่า ผู้ กระทำมีเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่ และยังเบี่ยงเบนความสนใจไปจากผู้ รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำความดังกล่าว ผู้ฟอกเงินย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนอยู่ ในตัว และการกำหนดความผิดอาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน จะทำให้แยกแยะกระแสการ เงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติ และติดตามวงจรการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่ง เป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรม และทำให้สถานะเศรษฐกิจของ ประเทศมีความมั่นคงและอยู่ในรูปแบบที่ปกติ*¹⁸

การที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการปราบปรามการฟอกเงิน อาจทำให้ การฟอกเงินเกิดมีอยู่ในระบบเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบต่อระบบการเงิน การค้า และการลงทุน ของประเทศ และอาจมีผลกระทบโยงโย่ไปถึงนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวมและการวางแผน เฉพาะภาคของเศรษฐกิจด้วย เพราะอาจมีการคาดเคลื่อนในข้อมูลของปริมาณเงินในระบบ เศรษฐกิจของประเทศ และการขาดกฎหมายเช่นว่านี้ นอกจากจะทำให้การสกัดกั้นอาชญา กรรมทางเศรษฐกิจไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้แล้ว ยังทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญา กรรมยาเสพติดกระทำได้อย่างไม่ได้ผลเต็มที่ ซึ่งเป็นผลโยงโย่ต่อปัญหาสังคมหลายๆ ลักษณะอีกด้วย และที่สำคัญก็คือ หากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายป้องกันการฟอกเงินดังเช่น ประเทศอื่น บรรดาเงินที่ผิดกฎหมายก็จะไหลเข้ามาและผู้ที่เป็นเจ้าของเงินก็จะตามเข้ามา ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นแหล่งฟอกเงิน และแหล่งที่อยู่ของอาชญากร ซึ่งจะก่อให้เกิด อันตรายต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ดังเช่น ประเทศโคลัมเบีย ซึ่ง ประสบปัญหา มีการตั้งกองทัพบกติดอาวุธมาต่อสู้กับรัฐบาลกลาง โดยอาวุธ ดังกล่าวได้มาจากการฟอกเงิน

¹⁸ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, เอกสารเผยแพร่ ลำดับที่ 1, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา สิงหาคม 2537, หน้า 7-10.

ในวงการระหว่างประเทศเชื่อกันว่าประเทศไทยเป็นช่องทางฟอกเงิน เหมือนกับประเทศอื่นทั้งหลายที่ถูกใช้เป็นที่ฟอกเงิน โดยเฉพาะเมื่อเราเปิดเสรีทางการเงิน ยอมให้เงินไหลผ่านเข้ามาจากต่างประเทศและไหลออกไปยังต่างประเทศได้โดยเสรี นั่นคือ เป็นเส้นทางให้แก่การฟอกเงินได้อย่างง่ายดาย แต่ยังไม่มีการประเมินกันออกมาว่าในแต่ละปี นั้นจะมีการฟอกเงินผ่านทางสถาบันการเงินของเราเป็นจำนวนเท่าใด เพราะการที่ประเทศไทยเปิดเสรีทางการเงินเช่นนี้จึงได้มีความเคลื่อนไหวเกิดขึ้นจากต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาที่จะให้ประเทศไทยมีกฎหมายเพื่อปราบปรามการฟอกเงิน โดยเฉพาะขึ้นมา ซึ่งหวังว่าประเทศไทยจะเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการเงินระหว่างประเทศแล้ว ก็จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งประเทศไทยเปิดประเทศสู่ตลาดเสรีในแทบทุกเรื่อง ทั้งเรื่องการเงิน เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ทุกเรื่องเกี่ยวกับเสรีทางการค้าและการบริการ ฉะนั้นประเทศไทยจึงต้องปรับตัวให้เข้าสู่มาตรฐานสากลที่นานาประเทศได้ปฏิบัติกัน โดยเฉพาะเรื่องของกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินก็เช่นเดียวกัน เป็นกฎหมายที่เป็นมาตรฐานของสากลปฏิบัติที่แต่ละประเทศจะต้องมี และเพื่อเป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่าไม่เกี่ยวข้องกับการเงินที่ไม่ถูกต้องและให้ความร่วมมือกับนานาประเทศในการป้องกันและปราบปรามเงินที่ผิดกฎหมาย

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของหน่วยงาน หรือองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินใดๆ เนื่องจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกนั้นมีข้อกำหนดว่าประเทศที่เป็นสมาชิกจะต้องออกกฎหมายป้องกันการฟอกเงินให้ครบถ้วนเสียก่อน นั่นคือการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา และปรากฏว่า ขณะนี้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทางด้านการปราบปรามยาเสพติดในประเทศไทยได้พยายามผลักดันให้มีกฎหมายดังกล่าวออกมาบังคับใช้ เพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสภาพแวดล้อมของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งหากทำได้สำเร็จก็เท่ากับว่า มาตรการทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทยได้พัฒนาไปอีกขั้นหนึ่งให้ก้าวทัดเทียมกับกฎหมายของนานาอารยประเทศ